

АНАЛІЗ УПРОВАДЖЕННЯ В УКРАЇНІ ДОСВІДУ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ ВИКОРИСТАННЯ ІТ У ПІДГОТОВЦІ ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Постановка проблеми. Глобальні зміни, що відбулися в Україні протягом останніх 22 років (здобуття державної незалежності, становлення ринкової економіки, перехід до інформаційного суспільства, спрямованість на інтеграцію в міжнародний простір), є реальним підґрунтям подальшого демократичного поступу держави. У цьому процесі важлива роль належить вищій педагогічній освіті, яка готує фахівців до життя й професійної самореалізації в стрімко змінюваних умовах, формує в нового покоління вчителів сучасне мислення, сприяє утвердженню демократичних цінностей.

Одним з пріоритетних напрямків розвитку українського суспільства, зокрема системи вищої педагогічної освіти, стає входження його в європейський освітній простір, що зумовлює перебудову професійної підготовки майбутніх фахівців відповідно до міжнародних освітніх стандартів.

Модернізація системи вищої педагогічної освіти України в контексті Болонського процесу вимагає оновлення діяльності вищих педагогічних навчальних закладів з урахуванням національних надбань світового значення та кращого європейського досвіду, забезпечення професійної підготовки конкурентоздатних компетентних фахівців, які зможуть повноцінно виконувати багатofункціональну педагогічну діяльність [2, с. 22]. Аналіз стану професійної підготовки майбутніх учителів початкової освіти в Україні дозволяє виокремити нову ситуацію її розвитку, що зумовлена переходом 12-річної школи до єдиної за тривалістю початкової освіти, яка працює з 2000-го року за новими програмами, підручниками та певною мірою оновленими методиками.

Аналіз попередніх досліджень. Нині в теорії та практиці педагогічної освіти накопичені значні наукові напрацювання, які можуть слугувати основою вдосконалення різних аспектів професійної підготовки майбутніх учителів. Такі відомі вчені, як А. Зільберштейн, С. Збандуто, В. Помагайба висвітлювали методологічні аспекти підготовки вчителів. Значним внеском у розвиток понятійного апарату педагогіки, психології й методики були праці О. Колмогорова, Г. Костюка, І. Василенка, Н. Менчинської, М. Моро, М. Скаткіна, А. Пчолко та ін.

Важливе значення в розвитку педагогічної освіти України належить дослідженням з порівняльної педагогіки, у яких розкриваються сучасні освітні системи високорозвинених зарубіжних країн (Н. Абашкіна, І. Гушлевська, Н. Дічек, В. Жуковський, К. Корсак, Н. Лавриченко, О. Локшина, Л. Пуховська, А. Сбруєва, О. Сухомлинська та ін.).

Аналіз наукових досліджень з проблеми професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи протягом 1956 — по теп. час [2; 3; 5; 6; 7] дозволяє зробити загальний висновок про необхідність об'єктивного та вдумливого врахування здобутків найціннішого з історії вітчизняної і зарубіжної вищої школи та докласти значних зусиль для модернізації професійної педагогічної освіти з метою приєднання України до загальноєвропейського освітнього простору.

Мета статті — обґрунтувати та побудувати модель аналізу та впровадження в Україні досвіду Великої Британії використання ІТ у підготовці вчителя початкової школи.

Виклад основного матеріалу. Перспективи подальших пошуків у напрямку дослідження моделі підготовки вчительських кадрів вбачаємо у висвітленні питань, пов'язаних з формуванням основ ІКТ-компетентності майбутніх учителів початкової школи, що є особливо актуальним на сучасному етапі розвитку професійної освіти у

зв'язку з упровадженням компетентнісно зорієнтованої парадигми освіти.

Модель підготовки вчительських кадрів, що існувала до недавнього часу у вищій педагогічній школі України, була спрямована на передачу студентам певного обсягу знань, умінь і навичок.

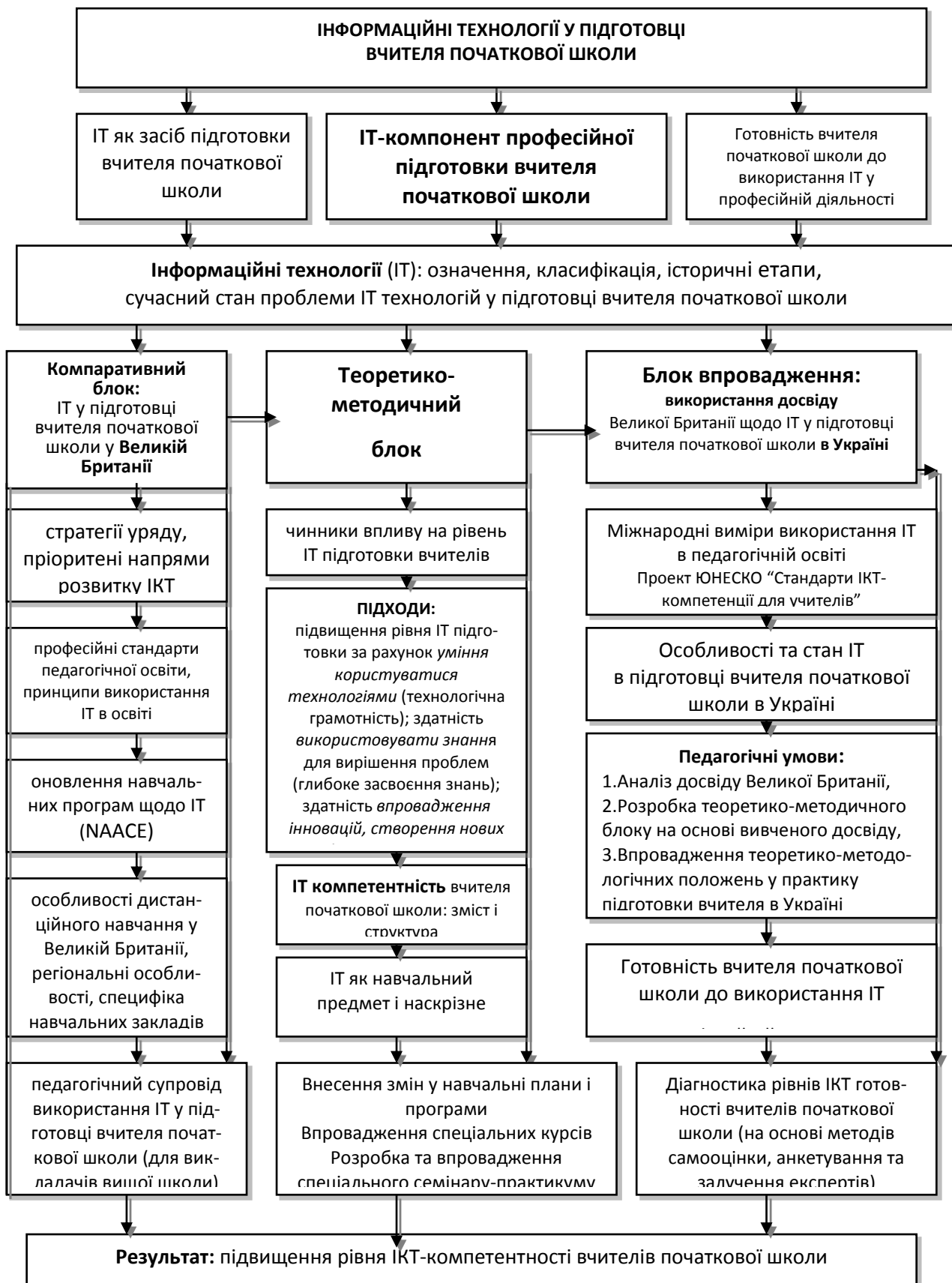

Рис. 1. Модель аналізу та впровадження в Україні досвіду Великої Британії використання ІТ у підготовці вчителя початкової школи

Наразі вона втрачає свою актуальність [3; 4; 8; 9]. На основі аналізу матеріалів зарубіжних дослідників та враховуючи сучасні тенденції до стандартоорієнтованої моделі освітньої системи розроблено авторську модель запровадження стандартизованих ІКТ-компетентностей у систему підготовки вчителів початкової школи та визначено, що ефективність професійної підготовки майбутнього вчителя початкової школи до використання стандартизованих компетентностей інформаційно-комунікаційних технологій у навчально-виховному процесі передбачає послідовність та єдність наступних компонентів:

1) набуття ІКТ-компетентності (ICT-competency), що включає: комп'ютерну/цифрову грамотність (digital literacy), цифрову мудрість (digital wisdom), цифрові артефакти (digital artefacts);

2) реалізація стандартів ІКТ-компетентностей (матриця шести компонентів та програм підходів);

3) результативність стандартизації ІКТ-компетентності майбутнього вчителя початкової школи (сучасний курикулум початкової школи, шляхи, способи та програми підготовки та перепідготовки вчителів початкової школи: дистанційна, денна, вечірня тощо) [6].

Зауважимо, що одні й ті ж ІТ, як правило, застосовуються викладачами для студентів, а потім — студентами у процесі педагогічної практики та у майбутній професійній діяльності.

Доцільність такого тісного взаємозв'язку у забезпеченні їх наступності. Положення про те, що студентів майбутньому педагогові — ІКТ компетентність необхідна не лише як особистості, але і як атрибут його професійної діяльності, фігурує у багатьох наукових дослідженнях [1; 3; 6; 8; 9].

Водночас, методики використання ІКТ не лише пов'язані між собою, не лише пов'язані з методиками інших навчальних дисциплін, але й трансформуються у ланцюжку: науковець — підвищення кваліфікації викладача вищої школи — використання методики викладачами у вихованні професійній підготовці вчителя — використання методик учителем початкової школи у професійній діяльності [1; 6; 9].

Ці взаємозв'язки повинні відігравати суттєву роль у використанні ІКТ забезпечуючи їх цілісність і системність. Адже, засвоюючи певну методику як студент, майбутній учитель підсвідомо трансформує її на свою майбутню професійну діяльність.

Розроблено модель вивчення, узагальнення та трансформації досвіду Великої Британії щодо використання інформаційних технологій у професійній підготовці вчителя початкової школи в умовах України (рис.1.)

Висновок. Для перевірки ефективності використання досвіду Великої Британії щодо інформаційних технологій у професійній підготовці вчителя початкової школи в Україні виокремлено такі теоретичні положення, які лягли в основу відповідної моделі.

1. **Види** застосування інформаційних технологій як:

– засобу підготовки вчителя початкової школи (розробки для викладачів вищої школи, яка готує вчителів початкової школи);

– компоненту професійної підготовки майбутнього вчителя початкової школи (комплекс знань, умінь та навичок, котрі має набути майбутній учитель початкової школи в процесі навчання з передбаченням можливості їх удосконалення та розвитку в системі післядипломної освіти та підвищення кваліфікації);

– готовність учителя початкової школи до використання ІКТ у професійній діяльності (сформованість мотиваційного, знаннєвого, ціннісного та діяльнісного компонентів ІТ-компетентності).

2. **Підходи** до формування ІКТ-компетентності вчителів початкової школи:

- підвищення рівня ІТ підготовки за рахунок уміння користуватися технологіями (технологічна грамотність);
- здатність використовувати знання для вирішення проблем (глибоке засвоєння знань);
- здатність упровадження інновацій, створення нових знань і використання переваг їх застосування

3. **Блоки** формування ІКТ-компетентності вчителів початкової школи:

1. *Компаративний:*

- ІТ у підготовці вчителя початкової школи у Великій Британії;
- стратегії уряду, пріоритетні напрями розвитку ІКТ;
- професійні стандарти педагогічної освіти, принципи використання ІТ в освіті;
- оновлення навчальних програм щодо ІТ (NAACE);
- особливості дистанційного навчання у Великій Британії, регіональні особливості, специфіка навчальних закладів;
- педагогічний супровід використання ІТ у підготовці вчителя початкової школи (для викладачів вищої школи).

2. *Теоретичний:*

- чинники впливу на рівень ІТ підготовки вчителів;
- підходи підвищення рівня ІТ підготовки;
- ІТ компетентність учителя початкової школи: зміст і структура;
- ІТ як навчальний предмет і наскрізне;
- внесення змін у навчальні плани і програми;
- упровадження спеціальних курсів;
- розробка та впровадження спеціального семінару-практикуму.

3. *Практичний (впровадження):*

- міжнародні виміри використання ІТ в педагогічній освіті;
- проект ЮНЕСКО «Стандарти ІКТ-компетенції для учителів»;
- особливості та стан ІТ у підготовці вчителя початкової школи в Україні;
- педагогічні умови впровадження досвіду Великої Британії щодо інформаційних технологій у підготовці вчителів початкової школи в Україні;
- готовність учителя початкової школи до використання ІТ у професійній діяльності;
- діагностика рівнів ІКТ готовності вчителів початкової школи (на основі методів самооцінки, анкетування та залучення експертів).

4. *Педагогічні умови:*

1. Аналіз досвіду Великої Британії і міжнародних документів;
2. Розробка теоретико-методичного блоку на основі вивченого досвіду;
3. Упровадження теоретико-методологічних положень у практику підготовки вчителя в Україні та діагностика рівнів ІКТ готовності вчителів початкової школи.

Для перевірки ефективності використання досвіду Великої Британії щодо інформаційних технологій у професійній підготовці вчителя початкової школи в Україні виокремлено такі теоретичні положення, які лягли в основу відповідної моделі: види застосування інформаційних технологій; підходи до формування ІКТ-компетентності вчителів початкової школи; підвищення рівня ІТ підготовки; блоки формування ІКТ-компетентності вчителів початкової школи (компаративний, теоретичний, практичний (впровадження)); педагогічні умови.

Література:

1. Абазовик Е. В. Подготовка учителей в Великобритании и России в условиях болонского процесса: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.08 / Абазовик Екатерина Викторовна. — СПб., 2010. — 251 с.

2. Авшенюк Н. М. Професійне становлення молодого вчителя у Великій Британії: історія, досвід, стандарти / Н. М. Авшенюк // Педагогіка і психологія проф. освіти. — Львів, 2003. — № 2. — С. 2-4.
3. Адаменко О. В. Використання нових інформаційних технологій — необхідна умова входження вишів України у світовий освітній простір [Електронний ресурс] / Олена Вікторівна Адаменко. — 2012. — 11 с. — Режим доступу: <http://www.ndv.luguniv.edu.ua/archive/NN3/07aovsop.pdf>
4. Державна цільова програма впровадження у навчально-виховний процес загальноосвітніх навчальних закладів інформаційно-комунікаційних технологій «Сто відсотків» на період до 2015 року [Електронний ресурс] // Постанова Кабінету Міністрів України від 13 квіт. 2011 р., № 494. — Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/1_doc2.nsf/link1/KP110494.html
5. Желдак М. И. Система подготовки учителя к использованию информационной технологии в учебном процессе: дис. в форме науч. докл. ... д-ра пед. наук: 13.00.02 / Желдак Мирослав Иванович. — М. 1989. — 48 с.
6. Информационные и коммуникационные технологии в подготовке преподавателей. Руководство по планированию / [Семенов А., Аллен Н., Андерсон Д. и др.]; под ред. А. Л. Семенова. // Division of Higher Education, ЮНЕСКО, 2005. — 284 с.
7. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики / під заг. ред. О. В. Овчарук. — К.: «К.І.С.», 2004. — 112 с.
8. Кондратова В. В. Модернізація підготовки вчителів початкових класів до проведення уроків з комп'ютерною підтримкою / В. В. Кондратова // Пед. вісн. — 2007. — № 1. — С. 28-32.
9. Кремень В. Г. Модернізація освіти на новому етапі інформатизації / В. Г. Кремень // Інформаційно-комунікаційні технології в сучасній освіті: досвід, проблеми, перспективи: третя міжнар. наук.-практ. конф.: [в 2 ч.]. Ч. 1 / Львів. держ. ун-т безпеки життєдіял., Ін-т пед. освіти і освіти дорослих НАПН України [та ін.; за ред. М. М. Козяра, Н. Г. Ничкало]. — Львів: ЛДУ БЖД, 2012. — С. 34-39.

На основі аналізу наукових напрацювань, які можуть слугувати основою удосконалення різних аспектів професійної підготовки майбутніх учителів, як вітчизняних так і зарубіжних, обґрунтовано та побудовано модель аналізу та впровадження в Україні досвіду Великої Британії використання ІТ у підготовці вчителя початкової школи.

Ключові слова: інформаційні технології, підготовка вчителя початкових класів, види застосування інформаційних технологій, підходи формування ІКТ-компетентності, ІТ - підготовка, педагогічні умови.

На основе анализа научных разработок, которые могут служить основой совершенствования различных аспектов профессиональной подготовки будущих учителей, как отечественных так и зарубежных, обоснованно и построена модель анализа и внедрения в Украине опыта Великобритании использования ИТ в подготовке учителя начальной школы.

Ключевые слова: информационные технологии, подготовка учителя начальных классов, виды применения информационных технологий, подходы формирования ИКТ-компетентности, ИТ - подготовка, педагогические условия.

The model of analysis and implementation of the UK experience in Ukraine is based and proved on the analysis of scientific developments that can serve as a basis for improving various aspects of training future teachers, both native and foreign, in the usage of IT in the training of a primary school teacher.

Key words: information technology, training the primary school teachers, types of usage of information technology, approaches to the formation of the ICT competencies, IT-training, pedagogical conditions.